

 MAŁOPOLSKA

Ranking gmin Małopolski 2022

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Rozwoju Regionu

Ranking gmin Małopolski 2022

Kraków 2022

Autorzy opracowania:

Filip Bodziarczyk

Wydawca:

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Departament Rozwoju Regionu
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków
tel. (+48) 12 29 90 900, fax (+48) 12 29 90 926

Opracowanie w wersji elektronicznej dostępne na stronie
www.obserwatorium.malopolska.pl

Egzemplarz bezpłatny

Przy publikowaniu danych z publikacji prosimy o podawanie źródła.

Ranking gmin Małopolski to inicjatywa organizowana od 2011 roku przez FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji we współpracy z Urzędem Statystycznym w Krakowie.

Wyniki Rankingu oparte są o dane pochodzące ze statystyki publicznej, zebrane i zestawione przez Urząd Statystyczny w Krakowie.

Szczegółowe zestawienie wyników dostępne jest na stronie Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji: <https://mistia.org.pl/konkursy/ranking-gmin-malopolski-1/ranking-gmin-malopolski-2022>.

Niniejsze opracowanie przygotowane przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego ma jedynie charakter syntetyzujący informacje pochodzące z tego źródła. Nie stanowi badania własnego ani nie jest autorską oceną MORR.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020.

PRZEDMIOT

Ranking gmin Małopolski 2022 (RGM) to klasyfikacja gmin pod względem potencjału rozwojowego opracowana w oparciu o dane za 2021 rok. Celem rankingu jest ocena potencjału, aktywności i wyników osiągniętych przez małopolskie gminy w wymiarze gospodarczym, społecznym, środowiskowym i przestrzennym. Pod uwagę wzięto wszystkie gminy małopolskie z wyjątkiem miast na prawach powiatu, tj. Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza. Łącznie sklasyfikowano 179 gmin. Ranking został sporządzony w oparciu o dane za 2021 rok, a w przypadku wskaźników dla perspektyw kilkuletnich, z okresu 2019–2021. Dane pochodzą z zasobów statystyki publicznej oraz zostały pozyskane przez Urząd Statystyczny w Krakowie.

METODOLOGIA

Oceny dokonano na podstawie wskaźnika syntetycznego wyliczonego w oparciu o 17 wskaźników mierzących aktywności i potencjał gmin w sferze gospodarczej, społecznej, środowiskowej i przestrzennej. Trzem wskaźnikom przypisano wagę o 50% wyższą niż pozostałym (średnioroczne dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca, średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca, liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym).

Początkowo określono charakter każdej zmiennej diagnostycznej, tj. czy dana zmienna będzie stymulantą czy destymulantą. W dalszym kroku w celu umożliwienia porównywalności danych, które mierzone są w różnych jednostkach, dokonano unitaryzacji. Wyliczono różnicę pomiędzy zmienną a wartością minimalną (dla stymulant) lub maksymalną w zbiorze (dla destymulant), a następnie podzielono przez rozstęp. Finalnie przy użyciu miar agregatowych dla każdej gminy sporządzono jeden, syntetyczny wskaźnik, który odpowiada potencjałowi rozwojowemu danej jednostki samorządu terytorialnego.

WYNIKI

Spśród wszystkich gmin najwyższy wskaźnik w 2021 roku odnotowała gmina miejsko-wiejska Niepołomice (3,68). Na kolejnych miejscach uplasowały się gminy: Wielka Wieś (3,43), Zielonki (3,30) oraz Zabierzów (3,29). Wszystkie to gminy wiejskie położone w powiecie krakowskim. Piątą pozycję zajęła gmina Sękowa z powiatu gorlickiego (3,07). W Rankingu gmin Małopolski 2021 zestawienie czołowych gmin wyglądało bardzo podobnie. Pierwsze cztery pozycje pozostały bez zmian (Tabela 1).

W przypadku gmin o najniższym wskaźniku, najwięcej z nich przynależy do powiatu dąbrowskiego, miechowskiego i proszowickiego. Ponownie najstabilniej wypadła gmina wiejska Bolesław (dąbrowski). Była to jedyna gmina o wartości wskaźnika poniżej 1 (tj. 0,71), a zarazem zdecydowanie „odstająca” od pozostałych. Gmina Kozłów zaklasyfikowana jako przedostatnia osiągnęła wskaźnik – 1,25. Nieco wyższe wartości o ok. 1,4 uzyskały gminy: Mędrzechów (1,41), Gręboszów (1,41), Radgoszcz (1,41), Radziemice (1,43) i Raciechowice (1,44).

W ujęciu przestrzennym najwyższy wskaźnik osiągnęły gminy podkrakowskie, należące do powiatu krakowskiego i wielickiego. Natomiast najstąbiej wypadają gminy północno-wschodniej Małopolski, tj. powiaty dąbrowski, proszowski oraz miechowski (Mapa 1).

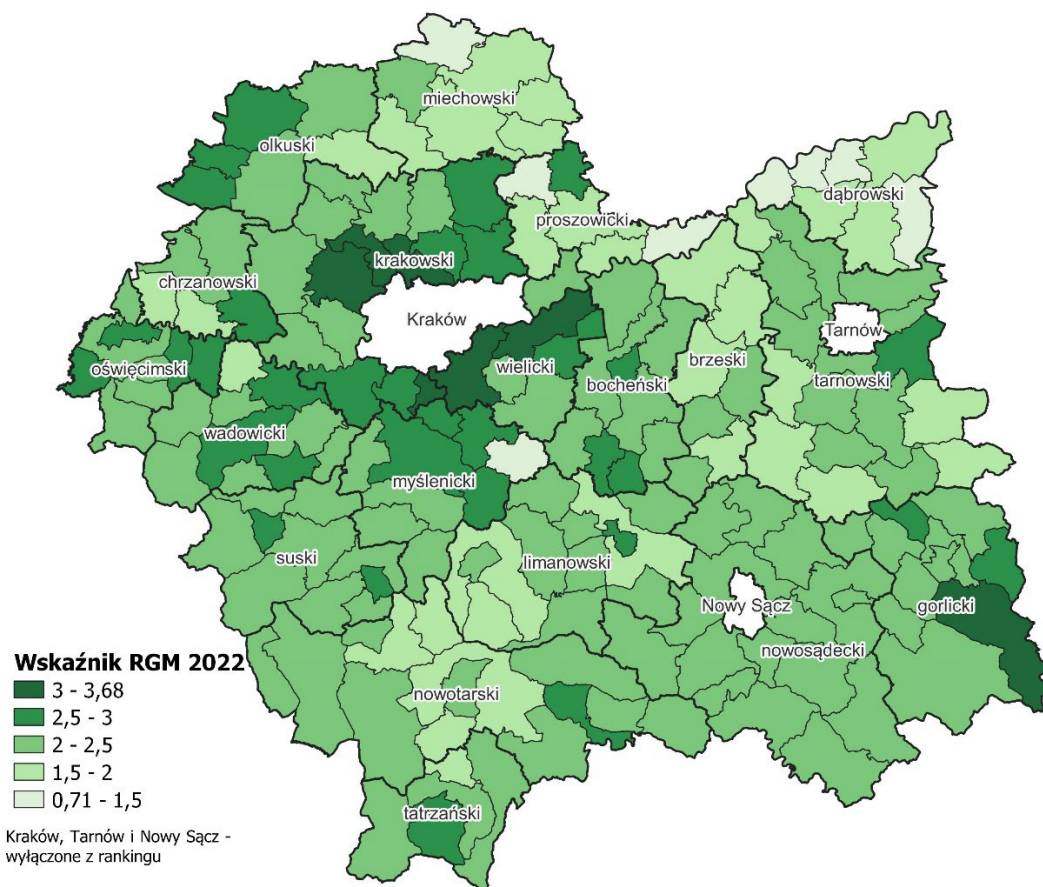
Tabela 1. Zestawienie gmin z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami Rankingu gmin Małopolski

Ranking	RGM 2022	RGM 2021	Ranking	RGM 2022	RGM 2021
1.	Niepołomice (1)	Niepołomice	170.	Borzęcin (172)	Książ Wielki
2.	Wielka Wieś (2)	Wielka Wieś	171.	Książ Wielki (170)	Wojnicz
3.	Zielonki (3)	Zielonki	172.	Koszyce (163)	Borzęcin
4.	Zabierzów (4)	Zabierzów	173.	Raciechowice (173)	Raciechowice
5.	Sękowa (8)	Dobczyce	174.	Radziemice (165)	Gręboszów
6.	Wieliczka (16)	Świątniki Górne	175.	Radgoszcz (178)	Kozłów
7.	Świątniki Górne (6)	Sękowa	176.	Gręboszów (174)	Mędrzechów
8.	Kocmyrzów-Luborzycza (20)	Skawina	177.	Mędrzechów (176)	Staboszów
9.	Zator (12)	Moszczenica	178.	Kozłów (175)	Radgoszcz
10.	Michałowice (25)	Jordanów	179.	Bolesław (dąbrowski; 179)	Bolesław (dąbrowski)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

**Objaśnienia:* w nawiasie obok nazwy gminy podano lokatę zajmowaną w RGM 2021.

Mapa 1. Ranking gmin Małopolski 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Analizując zmiany pomiędzy Ranki­ngiem gmin Małopolski 2022 a Ranki­ngiem 2021, największy awans odnotowała gmina Jodłownik (103 lokaty). Z kolei największy spadek dotyczył gminy Trzebinia (53 lokaty; Tabela 2).

Tabela 2. Zmiany w klasyfikacji Rankingu Gmin Małopolski 2022 i 2021

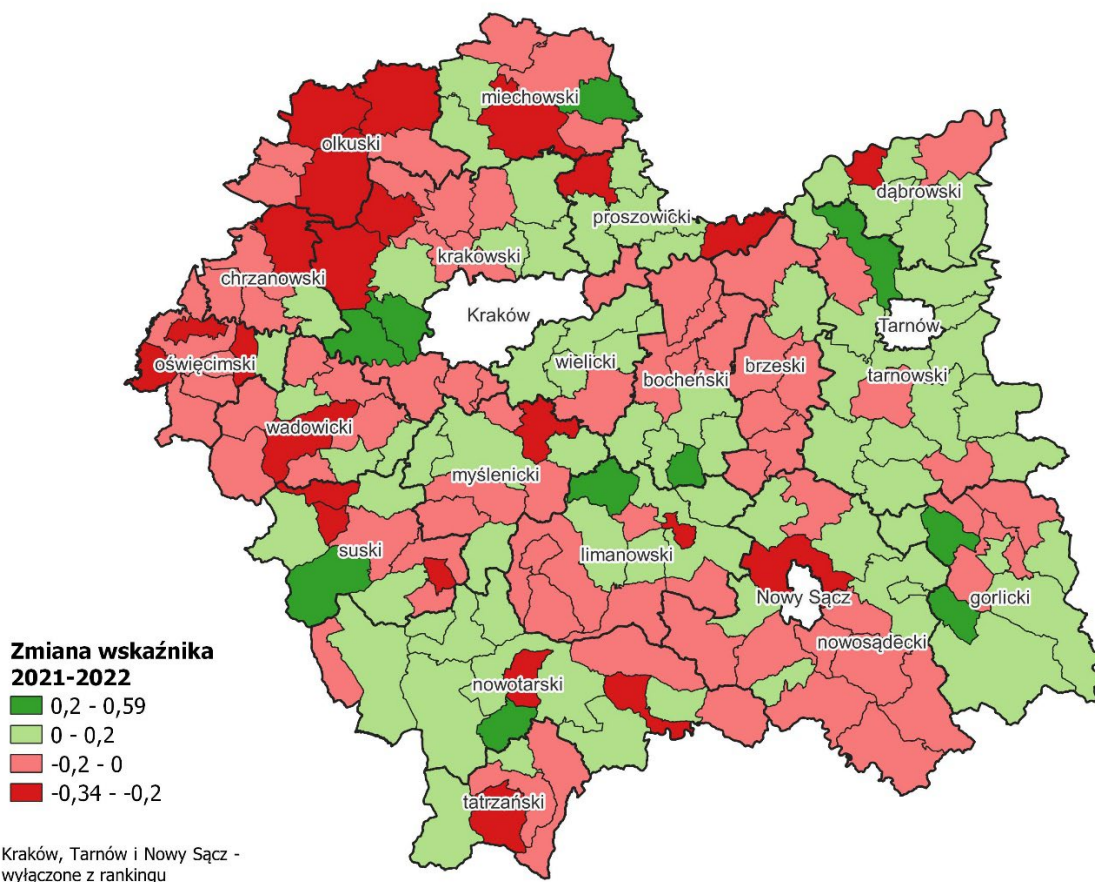
Ranking	Gminy z największym awansem	Gminy z największym spadkiem
1.	Jodłownik (+103)	Trzebinia (-53)
2.	Czernichów (+57)	Chełmiec (-46)
3.	Ropa (+49)	Miechów (-45)
4.	Zawoja (+47)	Igołomia-Wawrzeńczyce (-38)
5.	Liszki (+40)	Nawojowa (-38)
6.	Żegocina (+39)	Zembrzyce (-34)
7.	Laskowa (+37)	Pleśna (-34)
8.	Tomice (+35)	Wolbrom (-33)
9.	Spytkowice (nowotarski; +34)	Iwkowa (-32)
10.	Lipnica Murowana (+31)	Kamionka Wielka (-27)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Porównując rokrocznie wyniki poszczególnych gmin, 83 gminy poprawiły wartość wskaźnika względem roku poprzedniego, natomiast 96 gmin odnotowało gorszy wynik. Należy zaznaczyć, że pomimo iż metodyka wyliczania wskaźnika nie zmieniła się, w RGM 2022 dołożono siedemnastą zmienną, nieuwzględnioną w roku poprzednim, tj. liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności. Ponadto w RGM 2022 udział wydatków bieżących gmin na administrację publiczną odniesiono do wydatków ogółem, a nie przeliczano na 1 mieszkańca jak poprzednio.

Spośród wszystkich gmin Małopolski największy spadek (na poziomie ponad -0,3 pkt) odnotowano w gminach Limanowa (miejska), Oświęcim (miejska) oraz Jerzmanowice-Prze­ginia. Znaczny spadek objął gminy w północno-zachodniej Małopolsce, przede wszystkim powiat olkuski, gdzie aż 3 gminy zanotowały spadek (ponad -0,2 pkt). Z kolei gminy, w których odnotowano wzrost wskaźnika wykazują się większym rozproszeniem przestrzennym. Natomiast zauważalna jest ich nieco większa kulminacja we wschodniej części województwa, tj. powiatach: dąbrowskim, tarnowskim i gorlickim (Mapa 2). W całym województwie największy wzrost odnotowano w gminie Jodłownik (0,59 pkt) i Słaboszów (0,37 pkt). Warto zwrócić uwagę, że aż 97 ze 179 gmin znalazło się w przedziale zmian wskaźnika od -0,1 do +0,1 pkt.

Uwzględniając poszczególne kategorie, gmina Zakopane jest gminą o najwyższych dochodach własnych przypadających na 1 mieszkańca (5022,66 zł). Najwyższe średnioroczne środki z UE i innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiące dochód gminy na 1 mieszkańca wykazano w gminie Moszczenica (2335,69 zł). Natomiast największa liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym odnotowano również w Zakopanem (420). Zestawienie obejmujące czołowe lokaty w poszczególnych kategoriach stanowi Załącznik 1.

Mapa 2. Porównanie wyników Rankingu Gmin Małopolski 2022 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

PODSUMOWANIE

- W Rankingu gmin Małopolski najwyższe wskaźniki odnotowują powiaty położone wokół Krakowa, głównie powiat krakowski oraz wielicki.
- Najwyższy wskaźnik ponownie osiągnęła gmina Niepołomice (3,68), natomiast najniższy odnotowano w gminie Bolesław – p. dąbrowski (0,71);
- Zarówno na czołowych pozycjach, jak i pod koniec zestawienia nie wystąpiły znaczące zmiany w klasyfikacji względem Rankingu 2021.
- W ujęciu przestrzennym znaczny rokroczny spadek odnotowały gminy północno-zachodniej Małopolski, w szczególności powiatu olkuskiego.
- Dla większości gmin rokroczne zmiany wskaźnika nie wykroczyły poza zakres -0,1 do +0,1 pkt.

Załącznik 1. Zestawienie najlepszych gmin Małopolski w poszczególnych kategoriach w Rankingu gmin Małopolski 2022

Kategoria			
Łącznie	Niepołomice	Wielka Wieś	Zielonki
Średnioroczne dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2019–2021)	Zakopane	Bolesław (olkuski)	Wielka Wieś
Średnioroczne wydatki majątkowe inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2019–2021)	Pałecznicza	Sękowa	Moszczenica
Średnioroczny wskaźnik zadłużenia budżetów gmin (za lata 2019–2021)	Korzenna (nowosądecki), Nawojowa, Wadowice (0,0%)		
Udział wydatków bieżących gmin na administrację publiczną w wydatkach ogółem w 2021 roku	Wieliczka, Grybów, Łącko, Pałecznicza (0,04%)		
Średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2019–2021)	Moszczenica	Pałecznicza	Miasto Jordanów
Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2021 roku	Zakopane	Zielonki	Nowy Targ (miejska)
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022	Zielonki	Wieliczka	Bochnia (miejska)
Saldo migracji na 1000 ludności w 2021 roku	Wielka Wieś	Zielonki	Michałowice
Wydatki budżetów gmin na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem wydatków majątkowych inwestycyjnych) na 1 mieszkańca w 2021 roku	Niepołomice	Brzeszcze	Oświęcim
Udział środków przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego w wydatkach bieżących budżetów gmin w 2021 roku	Brzeźnica	Lipinki	Biecz
Wydatki budżetów gmin na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu na 1 mieszkańca w 2021 roku	Kocmyrzów-Luborzycza	Moszczenica	Jodłownik
Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2021 roku	Mucharz	Muszyna	Nowy Targ (miejska)
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 roku	Słupnice	Łukowica	Żegocina
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy w 2021 roku	108 gmin osiągnęło wynik 100%		
Wydatki bieżące na oświatę, wychowanie i opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 3 na 1 mieszkańca w wieku przedprodukcyjnym w 2021 roku	Słomniki	Świątniki Górne	Bolesław (olkuski)
Udział nakładów na szkolenia pracowników rad i urzędów gmin w wydatkach bieżących budżetów gmin na administrację publiczną w 2021 roku	Przeciszów	Stryszów	Alwernia
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w 2021 roku	Wieliczka	Zator	Wielka Wieś

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji.

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Rozwoju Regionu
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

www.obserwatorium.malopolska.pl